Lieta Nr.A42376005
SKA – 284/2008

S P R I E D U M S

Rīgā 2008.gada 3.jūlijā

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja senatore R.Vīduša
senatore J.Briede
senators J.Neimanis

piedaloties pieteicējam *M.K.*,
atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Aizsardzības ministrijas pārstāvei Vitai Upeniecei,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *M.K.* pieteikumu par aizsardzības ministra 2004.gada 13.jūlija pavēles Nr.204 „Par augstāko instruktoru sastāvu" atzīšanu par spēkā neesošu un pienākuma uzlikšanu Aizsardzības ministrijai veikt *M.K.* profesionālo izvērtēšanu un atestāciju, sakarā ar Aizsardzības ministrijas kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 27.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar aizsardzības ministra 2004.gada 13.jūlija pavēli Nr.204 „Par NBS augstāko instruktoru sastāvu", pamatojoties uz 2004.gada 29.jūnija grozījumiem Militārā dienesta likumā un izmaiņām NBS karavīru dienesta pakāpju struktūrā, saskaņā ar Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumu Nr.236 „Aizsardzības ministrijas nolikums" 6.punktu, noteikts ar 2004.gada 13.jūliju visus Nacionālo bruņoto spēku profesionālā dienesta virsniekvietniekus uzskatīt par štāba virsseržantiem (Jūras spēkos – štāba bocmaņiem), kā arī Nacionālo bruņoto spēku komandierim nodrošināt attiecīgo izmaiņu ieviešanu karavīru personāla uzskaites un dienesta gaitas reglamentējošos dokumentos.

[2] 2005.gada 18.martā Administratīvajā rajona tiesā saņemts *M.K.* pieteikums, kurā lūgts atzīt par spēkā neesošu no tās izdošanas dienas aizsardzības ministra 2004.gada 13.jūlija pavēli Nr.204 „Par NBS augstāko instruktoru sastāvu" un uzlikt par pienākumu Aizsardzības ministrijai veikt *M.K.* profesionālo izvērtēšanu un atestāciju un noteikt turpmāko dienesta gaitu. Pieteikumā norādīts, ka aizsardzības ministram nebija tiesību pieteicējam piešķirt dienesta pakāpi. Pieteicējam nepamatoti piešķirta dienesta pakāpe – štāba virsseržants. Piešķirot pieteicējam štāba virsseržanta pakāpi, pieteicējs tika pazemināts dienesta pakāpē.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2006.gada 17.februāra spriedumu noraidīja pieteikumu par aizsardzības ministra 2004.gada 13.jūlija pavēles Nr.204 atzīšanu par spēkā neesošu. Tiesa atcēla aizsardzības ministra 2004.gada 13.jūlija pavēli Nr.204 daļā par štāba virsseržanta dienesta pakāpes piešķiršanu *M.K.* un uzdeva Aizsardzības ministrijai veikt *M.K.* profesionālo izvērtēšanu un atestāciju un izdot administratīvo aktu.

[4] Administratīvā apgabaltiesa ar 2007.gada 22.maija lēmumu izbeidza tiesvedību lietā.

Šo lēmumu Senāts atcēla un nodeva lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

[5] Atkārtoti izskatījusi lietu, Administratīvā apgabaltiesa ar 2007.gada 27.decembra spriedumu pieteikumu apmierināja daļēji. Tiesa atcēla aizsardzības ministra 2004.gada 13.jūlija pavēli Nr.204 „Par augstāko instruktoru sastāvu" daļā par štāba virsseržanta dienesta pakāpes noteikšanu *M.K.* un uzdeva Aizsardzības ministrijai izdot administratīvo aktu, kurā *M.K.* no 2004.gada 13.jūlija tiktu noteikta galvenā virsseržanta dienesta pakāpe. Tiesa izbeidza tiesvedību lietā daļā par aizsardzības ministra 2004.gada 13.jūlija pavēles Nr.204 „Par augstāko instruktoru sastāvu" atcelšanu daļā, kas neattiecas uz *M.K.* Spriedums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Pieteicēju pārsūdzētā pavēle skar tiktāl, ciktāl tā maina tieši viņa tiesisko statusu. Līdz ar to pieteicēja tiesības pārsūdzēt pavēli ir aprobežotas ar attiecīgo pavēles daļu. Tādēļ tiesvedība lietā daļā, kas ierosināta par to pavēles daļu, kas neattiecas uz pieteicēju, ir izbeidzama.

[5.2] Pretēji pieteicēja viedoklim tiesa nekonstatē, ka administratīvais akts būtu spēkā neesošs.

[5.3] Lietā ir strīds, vai aizsardzības ministrs pieteicējam sakarā ar Militārā dienesta likumā paredzētajām izmaiņām karavīru dienestu pakāpju struktūrā pamatoti pielīdzinājis virsniekvietnieka dienesta pakāpi štāba virsseržanta dienesta pakāpei. Pieteicējs uzskata, ka virsniekvietnieka dienesta pakāpe pēc reformas pielīdzināma galvenā virsseržanta dienesta pakāpei. Savukārt atbildētājas ieskatā pieteicējam pienākas štāba virsseržanta dienesta pakāpe, jo viņš neatbilst Militārā dienesta likuma 33.panta pirmās daļas 6.punktā paredzētajiem galvenā virsseržanta pakāpes piešķiršanas noteikumiem.

[5.4] Pieteicējs pirms 2004.gada 29.jūnija grozījumiem Militārā dienesta likumā kā nākamo pakāpi aiz virsniekvietnieka pakāpes varēja iegūt vecākā virsniekvietnieka dienesta pakāpi un pēc tam leitnanta pakāpi. Savukārt štāba virsseržanta pakāpe, kura ar pārsūdzēto pavēli pielīdzināšanas kārtībā pēc likuma grozījumiem tika piešķirta pieteicējam, ir trīs pakāpes zem leitnanta pakāpes. Tādējādi nākamā pakāpe aiz štāba virsseržanta pakāpes ir galvenais virsseržants, pēc tam – augstākais virsseržants un tikai pēc tam leitnants. Līdz ar to faktiski ir notikusi ne tikai dienesta pakāpes pārdēvēšana, bet arī pazemināšana uz zemāku dienesta pakāpi.

Dienesta pakāpei „virsniekvietnieks", kas paredzēta Militārā dienesta likuma 33.panta pirmās daļas 6.punktā līdz 2004.gada 29.jūnija likuma grozījumiem, atbilst dienesta pakāpe „galvenais virsseržants", kas paredzēta tai pašā likuma normā pēc 2004.gada 29.jūnija likuma grozījumiem. Savukārt dienesta pakāpe „štāba virsseržants", kas pieteicējam tika noteikta ar pavēli, bija nosakāma karavīriem, kam pirms likuma grozījumiem bija pakāpe „vecākais virsseržants".

[5.5] Nav pamatots atbildētājas arguments, ka galvenā virsseržanta dienesta pakāpe pieteicējam nepienācās, jo viņam trūka Militārā dienesta likuma 33.panta pirmās daļas 6.punktā paredzētās militārās izglītības. Obligāta militārā izglītība galvenajam virsseržantam nepieciešama tikai kopš 2006.gada 31.decembra, bet pirms tam karavīram ir tiesības šādu izglītību iegūt saskaņā ar likuma 11.panta pirmo daļu. Līdz ar to atbildētājai nebija šķēršļu nosūtīt pieteicēju uz galvenā virsseržanta pakāpei nepieciešamajiem augstākā instruktora kursiem.

[5.6] Aizsardzības ministra pavēles rezultātā pieteicējam tika arī samazināta karavīra alga, jo virsniekvietnieku atalgojums pirms algas reformas, kas noteikta Ministru kabineta 2004.gada 8.marta noteikumos Nr.131 „Noteikumi par karavīru dienesta atalgojumu", bija mazāks nekā štāba virsseržantu atalgojums pēc minētās reformas un dienestu pakāpju nosaukumu grozīšanas.

[5.7] Ievērojot iepriekš minēto, pieteikums ir pamatots, aizsardzības ministra pavēle daļā, kas attiecas uz pieteicēju, ir atceļama, un atbildētājam uzliekams pienākums izdot jaunu konkrēta satura administratīvo aktu, kurā ar 2004.gada 13.jūliju pieteicējam tiktu noteikta galvenā virsseržanta dienesta pakāpe.

[6] Aizsardzības ministrija par Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 27.decembra spriedumu ir iesniegusi kasācijas sūdzību, lūdzot spriedumu atcelt un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai. Kasācijas sūdzība pamatota ar tālāk minētajiem argumentiem.

[6.1] Tiesa ir interpretējusi Militārā dienesta likuma 33.pantu ar gramatiskās interpretācijas metodi, neskatot to kopā ar pārējām likuma normām un neņemot vērā vēsturisko un teleoloģisko interpretācijas metodi. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka, tā kā pirmā virsniekvietnieka pakāpe bija virsniekvietnieks, bet jaunā augstāko instruktoru sastāva pirmā pakāpe ir štāba virsseržants, visus virsniekvietniekus pārdēvēja par štāba virsseržantiem. Līdz ar to tiesa nepamatoti secināja, ka štāba virsseržanta dienesta pakāpe atbilst vecākā virsseržanta dienesta pakāpei.

[6.2] Neievērojot Militārā dienesta likuma 31.panta otrajā daļā noteikto dienesta pakāpju iedalījumu dažādos pakāpju sastāvos un 32.panta ceturtajā daļā noteikto leitnanta dienesta pakāpes iegūšanas nosacījumus, tiesa nepamatoti secinājusi, ka notikusi pieteicēja pazemināšana zemākā dienesta pakāpē.

[6.3] Tiesa nepareizi interpretējusi Ministru kabineta 2004.gada 8.marta noteikumu Nr.131 „Noteikumi par karavīru dienesta atalgojumu" 1.pielikuma normas. Štāba virsseržanta alga ir vienāda ar virsniekvietnieka algu.

[6.4] Tiesa piešķīrusi pieteicējam galvenā virsseržanta pakāpi, pamatojoties uz mehānisku dažādu sastāvu pakāpju saskaitīšanu un augstākās izglītības konstatēšanu, neņemot vērā pārējās Militārā dienesta likumā norādītās prasības. Tādējādi tiesa pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 254.panta otro daļu.

[6.5] Uzdodot atkārtoti pieņemt lēmumu par pārsūdzētās pavēles atcelšanu daļā, kas attiecas uz pieteicēju, un pieņemt jaunu administratīvo aktu, tiesa nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 282.panta trešo daļu. Tiesa neņēma vērā, ka ir stājies spēkā pirmās instances tiesas spriedums daļā, ar kuru pieteikums tika apmierināts, un spriedums šajā daļā jau ir izpildīts.

[6.6] Tiesa nepamatoti uzlikusi atbildējai samaksāt pieteicējam valsts nodevu 15 latus. Valsts nodeva pieteicējam jau tikusi atlīdzināta.

[7] Tiesas sēdē atbildētājas pārstāve kasācijas sūdzību uzturēja, pamatojoties uz tajā minētajiem argumentiem, pieteicējs kasācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

[8] Izskatāmās lietas ietvaros ir noskaidrojams, vai pieteicējam kā bijušajam Nacionālo bruņoto spēku profesionālā dienesta virsniekvietniekam pēc reformas Nacionālajos bruņotajos spēkos ir tiesības uz galvenā virsseržanta dienesta pakāpi (kā to uzskata pieteicējs un kā to atzinusi arī apgabaltiesa), vai arī pamatota ir viņam šobrīd ar iekšlietu ministra (aizsardzības ministra vietā) 2004.gada 13.jūlija pavēli Nr.204 piešķirtā štāba virsseržanta dienesta pakāpe. Lai atbildētu uz šo jautājumu, ir salīdzināms tiesiskais regulējums, pirmkārt, laikā, kad likums paredzēja virsniekvietnieka dienesta pakāpi; otrkārt, laikā, kad tika mainīta iepriekšējā sistēma un attiecīgi tika izdota pavēle Nr.204; treškārt, šobrīd spēkā esošais regulējums (ņemot vērā, ka pieteikums ir par administratīvā akta izdošanu).

[9] Karavīru militārā dienesta gaitu Nacionālajos bruņotajos spēkos reglamentē Militārā dienesta likums, kas stājās spēkā 2002.gada 1.jūlijā. Saskaņā ar šā likuma 2.panta 5.punktu karavīrs ir Latvijas pilsonis, kas pilda aktīvo dienestu un kam piešķirta militārā dienesta pakāpe.

[9.1] Atbilstoši likuma 3.panta pirmajai daļai (*redakcijā, kas bija spēkā pirms virsniekvietnieku dienesta pakāpju reformas*) karavīri (rezerves karavīri) tika iedalīti virsnieku, virsniekvietnieku, instruktoru un kareivju sastāvā. Tālāk minētās karavīru dienesta pakāpes pa sastāviem bija noteiktas likuma 31.panta otrajā daļā:

1) kareivju sastāvam: kareivis, dižkareivis (Jūras spēkos — matrozis, dižmatrozis);

2) instruktoru sastāvam: kaprālis, seržants, virsseržants (Jūras spēkos — bocmanis), vecākais virsseržants (Jūras spēkos — vecākais bocmanis);

3) virsniekvietnieku sastāvam: virsniekvietnieks, vecākais virsniekvietnieks;

4) virsnieku sastāvam:

a) jaunākajiem virsniekiem: leitnants, virsleitnants, kapteinis (Jūras spēkos — kapteiņleitnants),

b) vecākajiem virsniekiem: majors, pulkvežleitnants, pulkvedis (Jūras spēkos — komandleitnants, komandkapteinis, jūras kapteinis),

c) augstākajiem virsniekiem: brigādes ģenerālis, ģenerālmajors, ģenerālleitnants (Jūras spēkos — flotiles admirālis, kontradmirālis, viceadmirālis).

Savukārt likuma 33.pantā bija noteikta šāda dienesta pakāpju piešķiršanas secība;

1) dižkareivis (dižmatrozis);

2) kaprālis;

3) seržants;

4) virsseržants (bocmanis);

5) vecākais virsseržants (vecākais bocmanis);

6) virsniekvietnieks;

7) vecākais virsniekvietnieks;

8) leitnants;

9) virsleitnants;

10) kapteinis (kapteiņleitnants);

11) majors (komandleitnants);

12) pulkvežleitnants (komandkapteinis);

13) pulkvedis (jūras kapteinis);

14) brigādes ģenerālis (flotiles admirālis);

15) ģenerālmajors (kontradmirālis);

16) ģenerālleitnants (viceadmirālis).

[9.2] Ar 2004.gada 10.jūnija likumu „Grozījumi Militārā dienesta likumā" (*kas stājās spēkā 2004.gada 13.jūlijā*) minētajos likuma pantos tika izdarīti grozījumi.

Likuma 3.panta pirmajā daļā tika izslēgts virsniekvietnieku sastāvs.

Likuma 31.panta otrajā daļā tika izslēgts 3.punkts un 2.punkts izteikts citā redakcijā, kā rezultātā vairs netika paredzēts virsniekvietnieku sastāvs, savukārt instruktoru sastāvam noteiktas šādas dienesta pakāpes:

a) jaunākajiem instruktoriem: kaprālis,

b) vecākajiem instruktoriem: seržants, virsseržants (Jūras spēkos — bocmanis),

c) augstākajiem instruktoriem: štāba virsseržants (Jūras spēkos — štāba bocmanis), galvenais virsseržants (Jūras spēkos — galvenais bocmanis), augstākais virsseržants (Jūras spēkos — augstākais bocmanis);

Pēc grozījumiem likuma 33.panta pirmā daļa paredz šādu dienesta pakāpju piešķiršanas secību:

1) dižkareivis;

2) kaprālis;

3) seržants;

4) virsseržants (bocmanis);

5) štāba virsseržants (štāba bocmanis);

6) galvenais virsseržants (galvenais bocmanis);

7) augstākais virsseržants (augstākais bocmanis);

8) leitnants;

9) virsleitnants;

10) kapteinis (kapteiņleitnants);

11) majors (komandleitnants);

12) pulkvežleitnants (komandkapteinis);

13) pulkvedis (jūras kapteinis);

14) brigādes ģenerālis (flotiles admirālis);

15) ģenerālmajors (kontradmirālis);

16) ģenerālleitnants (viceadmirālis).

[10] Salīdzinot abus tiesiskos regulējumus, secināms, ka iepriekš instruktoru sastāvā bija četras dienesta pakāpes (kaprālis, seržants, virsseržants, vecākais virsseržants) un virsniekvietnieku sastāvā – divas (virsniekvietnieks un vecākais virsniekvietnieks), savukārt pēc reformas virsniekvietnieku sastāva un dienesta pakāpju vairs nav, bet instruktoru sastāvs ir sadalīts (jaunākie, vecākie, augstākie) un tajā ir sešas dienesta pakāpes (kaprālis, seržants, virsseržants, štāba virsseržants, galvenais virsseržants, augstākais virsseržants).

Ja salīdzina dienesta pakāpju piešķiršanas secību, tad šobrīd galvenā virsseržanta dienesta pakāpe tiek piešķirta kā septītā iespējamā dienesta pakāpe, kas atbilst virsniekvietnieka dienesta pakāpes atrašanās vietai dienesta pakāpju secībā pirms reformas. No šāda aspekta uz šo jautājumu lielā mērā ir raudzījusies apgabaltiesa, jo savu secinājumu par pieteicēja pazemināšanu uz zemāku dienesta pakāpi pamatā argumentēja tādējādi, ka pirms likuma grozījumiem pieteicējs kā virsniekvietnieks kā nākamo varēja iegūt vecākā virsniekvietnieka dienesta pakāpi un pēc tam leitnanta dienesta pakāpi. Savukārt pēc likuma grozījumiem pieteicējs kā štāba virsseržants ir trīs pakāpes zem leitnanta dienesta pakāpes, jo nākamā dienesta pakāpe ir galvenais virsseržants, tad augstākais virsseržants un tikai pēc tam leitnants.

Aizsardzības ministrija šādai tiesību normu interpretācijai nepiekrīt un norāda, ka papildus ir jāņem vērā vēl citi apstākļi.

[11] Kā minēts kasācijas sūdzībā, salīdzinot virsniekvietnieka un štāba virsseržanta iespēju iegūt leitnanta dienesta pakāpi, apgabaltiesa nav ņēmusi vērā leitnanta dienesta pakāpes iegūšanas noteikumus.

Senāts šo argumentu atzīst par pamatotu. Militārā dienesta likuma 32.panta ceturtā daļa pirms reformas paredzēja, ka karavīram kārtējās dienesta pakāpes piešķir pakāpeniski, izņemot kaprāļa, virsniekvietnieka un leitnanta dienesta pakāpi, kā arī šā likuma 32.[1]pantā paredzētos gadījumus. Arī pēc reformas minētā tiesību norma paredzēja un joprojām paredz attiecībā uz leitnanta dienesta pakāpes iegūšanu izņēmumu no vispārējās pakāpju piešķiršanas kārtības. Līdz ar to pieteicējam no dienesta pakāpju secības piešķiršanas viedokļa gan kā virsniekvietniekam, gan kā štāba virsseržantam ir vienādas iespējas iegūt leitnanta dienesta pakāpi.

[12] Ministrija kasācijas sūdzībā izvirza būtisku argumentu, ka praksē virsniekvietnieku sastāva dienesta pakāpes tika integrētas jaunizveidotajās augstāko instruktoru sastāva pakāpēs. Turklāt faktiski augstāko instruktoru sastāva pakāpē tika integrēta tikai virsniekvietnieka dienesta pakāpe, jo vecākā virsniekvietnieka dienesta pakāpe nevienam karavīram nav bijusi piešķirta un vecākā virsniekvietnieka amati nebija izveidoti. Vecākā virsseržanta dienesta pakāpe (atbilstoši kurai dienesta pakāpju secībā šobrīd atrodas štāba virsseržanta dienesta pakāpe) tika likvidēta un šo dienesta pakāpi neiekļāva augstāko instruktoru sastāvā, jo tās iegūšanas prasības bija zemākas par pirmajai augstāko instruktoru dienesta pakāpei „štāba virsseržants" izvirzītajām prasībām. Līdz ar to visus virsniekvietniekus attiecīgi pārdēvēja par štāba virsseržantiem, kuri ir pirmā augstāko instruktoru sastāva dienesta pakāpe.

[13] Salīdzinot veiktās izmaiņas tiesību normās, pirmšķietami var rast apstiprinājumu ministrijas argumentam, ka virsniekvietnieka dienesta pakāpe tika integrēta augstāko instruktoru sastāvā tieši štāba virsseržanta dienesta pakāpē.

[13.1] Saskaņā ar Militārā dienesta likuma 33.panta pirmās daļas 5.punktu pirms virsniekvietnieku sastāva reformas vecākā virsseržanta dienesta pakāpi piešķīra virsseržantam pēc piecu gadu nodienēšanas virsseržanta pakāpē. Savukārt atbilstoši šīs daļas 6.punktam virsniekvietnieka pakāpi varēja iegūt karavīrs ar vismaz pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību pēc virsniekvietnieka kursa pabeigšanas.

Pēc reformas saskaņā ar likuma 33.panta pirmās daļas 5.punktu štāba virsseržanta dienesta pakāpi piešķir virsseržantam ar vismaz pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību pēc augstākā instruktora kursa pabeigšanas un piecu gadu nodienēšanas virsseržanta pakāpē. Nākamo – galvenā virsseržanta – dienesta pakāpi saskaņā ar šīs daļas 6.punktu piešķir augstākā instruktora kursu beigušam štāba virsseržantam ar vismaz pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību pēc triju gadu nodienēšanas štāba virsseržanta pakāpē.

Tātad prasības attiecībā uz izglītību štāba virsseržantam ir vairāk pielīdzinātas tām, kas iepriekš bija noteiktas virsniekvietniekiem.

[13.2] Aizsardzības ministrija kasācijas sūdzībā norādījusi, ka Administratīvā apgabaltiesa nepareizi secinājusi, ka ar pārsūdzēto pavēli pieteicējai tika samazināta karavīra alga. Ministrija paskaidro, ka atbilstoši Ministru kabineta 2004.gada 8.marta noteikumu Nr.131 „Noteikumi par karavīru dienesta atalgojumu" 1.pielikuma 11.punktam pirms grozījumiem virsniekvietnieku bāzes alga bija 283 lati. Savukārt saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 3.augusta noteikumu Nr.688 „Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 8.marta noteikumos Nr.131 „Noteikumi par karavīru dienesta atalgojumu"" 1.punktu arī štāba virsseržanta bāzes alga ir 283 lati. Līdz ar to štāba virsseržantu alga ir vienāda ar virsniekvietnieku algu, kāda bija paredzēta līdz grozījumiem.

Senāts Aizsardzības ministrijas apsvērumus atzīst par pamatotiem. Proti, salīdzinot virsniekvietnieku atalgojumu pirms noteikumu Nr.131 grozījumiem un štāba virsseržanta atalgojumu pēc šiem grozījumiem, atšķirības minētajos atalgojumos nav konstatējamas. Nav nozīmes pieteikumā minētajam, ka pirms grozījumiem noteikumos Nr.131 virsniekvietnieka atalgojums noteikts 11.punktā, kas šobrīd paredz galvenā virsseržanta atalgojumu (bāzes alga 298 lati). Būtisks ir nevis tas, kurā punktā pēc kārtas ir noteikts atalgojums, bet gan tas, vai pieteicējam dienesta pakāpes pārdēvēšana no virsniekvietnieka uz štāba virsseržantu ir faktiski radījusi atšķirības atalgojumā.

Par nepamatotu atzīstams arī apgabaltiesas secinājums, ka ar noteikumiem Nr.688 tika noteikts lielāks atalgojums visiem Nacionālo bruņoto spēku karavīriem. Ar minētajiem noteikumiem jaunā redakcijā izteikts noteikumu Nr.131 1.pielikuma 10., 11. un 12.punkts. Tādējādi karavīru algas tika mainītas tikai attiecībā uz tām dienesta pakāpēm, kurās tika veikta reforma – vecākais virsseržants, virsniekvietnieks un vecākais virsniekvietnieks, nomainot attiecīgi uz štāba virsseržantu, galveno virsseržantu un augstāko virsseržantu. Kā jau minēts, štāba virsseržantam ar minētajiem grozījumiem noteikts identisks atalgojums kā iepriekš virsniekvietniekam.

[14] Tomēr, lai pilnvērtīgi varētu izvērtēt argumentu par virsniekvietnieku integrēšanu augstāko instruktoru sastāvā un tieši štāba virsseržanta dienesta pakāpē, Senāta ieskatā ir jāņem vērā ministrijas minētā karavīra dienesta pakāpes sasaiste ar ieņemamo amatu.

Kā to paredz Militārā dienesta likuma 32.panta trešā daļa, karavīrs *iegūst tiesības* uz nākamās dienesta pakāpes piešķiršanu, ja viņš atbilst visām prasībām, kas noteiktas kārtējās dienesta pakāpes piešķiršanai vispār un katrai dienesta pakāpei atsevišķi, un viņam nav nenoņemtu (nedzēstu) sodu. Saskaņā ar šā panta piektās daļas 1.punktu kārtējo dienesta pakāpi karavīram *piešķir* pēc noteiktā laika nodienēšanas esošajā dienesta pakāpē, ja *ieņemamajā amatā* paredzēta augstāka dienesta pakāpe.

Kā tas izriet no minētās tiesību normas un kā to tiesas sēdē paskaidroja ministrijas pārstāve, dienesta pakāpes iegūšanai būtisks ir amats, kuru karavīrs ieņem. Līdz ar to, lai pārliecinoši varētu izdarīt secinājumu, ka bijušie virsniekvietnieki ir integrēti štāba virsseržantu dienesta pakāpē, ir jāizvērtē sistēma attiecībā uz reformētajām dienesta pakāpēm un ieņemamajiem amatiem kopumā. Proti, kādus amatus pirms reformas varēja ieņemt karavīri ar virsniekvietnieka un vecākā virsniekvietnieka dienesta pakāpi, un kādus amatus šobrīd var ieņemt karavīri ar štāba virsseržanta un galvenā virsseržanta dienesta pakāpi. Ir izvērtējams, kāda bija un ir faktiskā situācija. Ir izvērtējams, cik skaitliski ir amatu, kuros šobrīd paredzēta galvenā virsseržanta dienesta pakāpe. Un attiecīgi šajā kontekstā jāsalīdzina apstākļi attiecībā uz pieteicēju – vai pieteicēja ieņemamais amats ir tāds, kurā paredzēta galvenā virsseržanta dienesta pakāpe.

Ņemot vērā, ka šie apstākļi izskatāmajā lietā nav izvērtēti, Senāts atzīst, ka apgabaltiesa nav noskaidrojusi lietā būtiskus apstākļus un devusi tiem juridisku vērtējumu, tādējādi pārkāpjot Administratīvā procesa likuma 103.panta otro daļu. Tā kā šo apstākļu vērtējumam var būt ietekme uz lietas iznākumu, apgabaltiesas spriedums pārsūdzētajā daļā ir atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai.

[15] Kasācijas sūdzībā norādīts, ka apgabaltiesai vajadzēja piemērot Administratīvā procesa likuma 282.panta trešo daļu, jo, uzdodot atkārtoti pieņemt lēmumu par pārsūdzētās pavēles atcelšanu daļā, kas attiecas uz pieteicēju un pieņemt jaunu administratīvo aktu, tiesai vajadzēja izbeigt tiesvedību pieteikuma daļā, kurā ir stājies spēkā pirmās instances tiesas spriedums, t.i., daļā, ar kuru pieteikums tika apmierināts; spriedums šajā daļā jau ir izpildīts. Šis viedoklis Senāta ieskatā nav pamatots.

Administratīvā procesa likuma 282.panta trešā daļa noteic tiesvedības izbeigšanas pamatu, ja stājies spēkā tiesas spriedums, kas taisīts starp tiem pašiem administratīvā procesa dalībniekiem par to pašu priekšmetu un uz tā paša pamata. Senāta ieskatā apgabaltiesai šī tiesību norma nebija jāpiemēro.

Kā Senāts jau norādīja 2007.gada 16.augusta lēmumā, Administratīvā rajona tiesa 2006.gada 17.februāra sprieduma rezolutīvajā daļā ir ietvērusi divus nolēmumus par vienu un to pašu administratīvo aktu, proti, reizē noraidījusi pieteikumu par aizsardzības ministra pavēles atzīšanu par spēkā neesošu, taču reizē arī šo pavēli atcēlusi. Tādā veidā no viena prasījuma ir izveidojušās it kā divas sprieduma daļas, no kurām viena ir pārsūdzēta (par pieteikuma noraidīšanu), bet otra – nav pārsūdzēta. Tas noved pie būtībā neiespējamas situācijas, ka pieteicējs reizē turpina uzturēt pieteikumu par iestādes lēmumu un reizē stājas spēkā tiesas spriedums par šā lēmuma atcelšanu. Ja pieteikumā ir ietverts prasījums par vienu iestādes administratīvo aktu, nav iespējama situācija, ka tiesvedība lietā par šo administratīvo aktu reizē beidzas ar spēkā stājušos tiesas spriedumu un reizē turpinās (*sk. lēmuma 13.punktu*).

Ievērojot minētās atziņas, apgabaltiesa spriedumā ir vērtējusi pieteicēja gribu attiecībā uz rajona tiesas sprieduma pārsūdzēšanas apjomu. Apgabaltiesa, noskaidrojot pieteicēja gribu pēc apelācijas sūdzības, ir atzinusi, ka pieteicējs nepiekrīt pirmās instances tiesas atzinumam, ka pārsūdzētais administratīvais akts ir atceļams, nevis atzīstams par spēkā neesošu, un ka pieteicējs tātad ir paudis gribu pārsūdzēt pirmās instances tiesas spriedumu *pilnā apjomā*. Senāts nesaskata kļūdas apgabaltiesas vērtējumā par apelācijas sūdzības apjomu, tādēļ atzīst, ka tiesvedības izbeigšanai lietā nebija pamata.

[16] Kasācijas sūdzībā arī norādīts, ka tiesa nepamatoti uzlikusi pienākumu Aizsardzības ministrijai samaksāt pieteicējam valsts nodevu 15 latus.

Ņemot vērā, ka valsts nodevas atlīdzināšana ir atkarīga no tā, vai pieteikums tiek pilnībā vai daļā apmierināts vai noraidīts (Administratīvā procesa likuma 126.pants) un ka lieta tiek nosūtīta atkārtotai izskatīšanai pēc būtības Administratīvajai apgabaltiesai, jautājums par valsts nodevu ir izlemjams no jauna atkarībā no lietas atkārtotas izskatīšanas rezultāta.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 2.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 27.decembra spriedumu daļā, kurā Aizsardzības ministrijai uzdots viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās izdot administratīvo aktu, kurā *M.K.* no 2004.gada 13.jūlija tiktu noteikta galvenā virsseržanta dienesta pakāpe un noteikta karavīra algas starpības izmaksa. Nosūtīt lietu šajā daļā jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja senatore R.Vīduša

Senatore J.Briede

Senators J.Neimanis